

Derde update: periode 1 mei 2023 – 1 oktober 2023

Project Ecologische groentetuinen voor vrouwen in Burkina Faso

Een project van Stichting Steun voor Oudalan in samenwerking met de uitvoerder Association Dagnal Roobe.

Financieel mogelijk gemaakt door de Contribute Foundation.

Introductie

De derde periode stond in het teken van de aanplant van de bomen, de bonenteelt tijdens het regenseizoen en de verkoop van de opgeslagen uienoogst in september. Het eerste projectjaar is hiermee afgerond en de voorbereidingen voor het volgende seizoen zijn in volle gang.

Agroforesterie

De agroforesterie werd uitgevoerd van mei t/m juli. Het is een onmisbaar onderdeel van het project omdat de tuinbouw zonder toevoeging van kunstmest en bestrijdingsmiddelen wordt uitgevoerd. Dankzij deze methode kan op natuurlijke wijze een goede bodemvruchtbaarheid worden bereikt en mogen we steeds betere oogsten verwachten in plaats van dat de grond uitgeput raakt door kunstmest. Dankzij compost blijft de grond vochtig en als straks de bomen groeien geven deze schaduw en zorgen ze voor een voedingsrijke vochtige bodem. Bij agroforesterie wordt dus de hulp ingeroepen van de natuur om een zo goed mogelijke oogst te kunnen krijgen. Daarnaast

4000 kweekpotten zijn aangeschaft

draagt het bij aan vergroening en ecologisch herstel van de regio. Aanplant van verschillende soorten bomen en struiken is een belangrijke component. Zo heeft ADR levende haag en “windscherm” struiken geplant langs de omheining zodat deze versterkt wordt. Op de akkers zijn fruitbomen en bomen die de bodemvruchtbaarheid bevorderen geplant.

ADR heeft een training gekregen en samengewerkt met Association Afrique Verte et Fertile Burkina die gespecialiseerd is in de agroforesterie methode.

Opkweken van bomen

Voor het opkweken van de plantjes is mei/juni de beste periode voordat de regens gaan vallen in juli.

Er wordt een kwekerij op de velden aangelegd. De planten worden op een kweekbed of in de potten gezaaid, zodat ze krachtige penwortels kunnen ontwikkelen, die voldoende diep kunnen afdalen en voedingsstoffen (minerale zouten) naar de oppervlakte kunnen brengen. De gewassen profiteren daarvan.

jonge aanplant op kweekbed naast courgettes

Agroforesterie kent een heel specifieke techniek om zaden versneld te laten ontkiemen. Elke plant heeft zijn eigen procedure van begieten met heet en vervolgens koud water.

Aanleg van het kweekbed

Na de ontkieming worden de kweekpotten gevuld met aarde vermengd met goed verteerde compost en zand. Vervolgens worden de potten bevoeid en worden er per potje twee gekiemde zaden geplant. Hierna wordt er nog een keer bevoeid.

Afhankelijk van de plant moet het plantje 30-70 dagen groeien voordat het uitgeplant kan worden op het veld.

De training omvat de theorie en de praktijk

De experts van AVF-Burkina en het team van ADR hebben samen met de vrouwen de bomen uitgeplant tijdens het regenseizoen in juli en augustus. De regen moet ervoor zorgen dat de jonge planten voldoende geworteld zijn als de droge periode begint midden september/begin oktober. Van de boomaanplant zal ook een deel het niet redden, daarom is ook gekozen om een grote variëteit van bomen en struiken te planten. Dit komt ook de biodiversiteit ten goede.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de boomaanplant per locatie en per soort.

Beschrijving	Aantal bomen per locatie		
	Nanbegna	Watinoma	Totaal
1 – Levende haag aanplant			
Acacia nilotica	1 340	1 315	2 655
Acacia mellifera	244	250	494
Acacia macrostachya	156	99	255
Totaal 1	1 740	1 664	3 404
2 – Bomen die de wind tegen houden			
Samanea saman	16	15	31
Albizia lebbeck	19	18	37
Gliricidia sepium	12	13	25
Azadiracta indica	8	6	14
Gmelina arborea	7	7	14
Totaal 2	62	59	121
3 – Aanplant bomen die de bodemvruchtbaarheid verbeteren			
Samanea saman	28	34	62
Albizia lebbeck	24	27	51
Gliricidia sepium	19	21	40
Gmelina arborea	11	14	25
Totaal 3	82	96	178
4 – Aanplant fruitbomen			
Tangelo (mineola)	75	65	140
Sinaasappelboom	40	35	75
Mandarijnenboom	30	25	55
Mango boom (geënt)	16	13	29
Citroenboom normaal	10	10	20
Citroenboom (geënt)	10	10	20
Baobab	9	10	19

Palmboom (geënt)	12	12	24
Cacao boom	5	5	10
Avocado boom (geënt)	8	8	16
Hévéa (rubberboom)	10	10	20
Totaal 4	225	203	428
Totaal 1 t/m 4	2 109	2 022	4 131

Bonenteelt

De bonenteelt is gestart in juli nadat de vrouwen de laatste oogst van courgettes hadden binnengehaald. De bonenteelt is een activiteit van ADR om de eigen inkomsten aan te vullen zodat in het volgende seizoen ADR zelf de exploitatiekosten kan bekostigen.

Dit jaar heeft men voor de bonenteelt een groep agronomie studenten gevraagd van de nabijgelegen universiteit om zo ook wat bij te verdienen en tevens werkervaring op te doen. De studenten zijn enthousiast over deze ervaring.

Ook hebben de vrouwen van Nanbegna en Watinoma op bepaalde dagen meegeholpen met onkruid wieden. Op dit moment zijn zij vooral actief op de eigen familievelen waar mais wordt geteeld. De bonen worden in oktober geogst.

De vrouwen van Nanbegna wieden onkruid tussen de bonenstruiken

Verkoop van de uienogst.

September is de maand waar de prijs voor uien op zijn hoogst is. ADR heeft de opgeslagen uien verkocht aan opkopers uit de hoofdstad. De marge was exact zoals van tevoren ingeschat. De verkoopprijs lag weliswaar lager dan gebruikelijk, maar de aankoopprijs was ook lager.

10,5 ton uien zijn opgekocht door grossiers uit Ouagadougou

Onderstaande tabel laat zien wat de business case heeft opgeleverd van de opslag van de uien. Zoals in de vorige update al aangegeven kampte Watinoma met watertekort waardoor er veel minder geogst is. De uienogst van Nanbegna was 12 ton (1 ton meer dan geschat!) en van Watinoma slechts 1,5 ton. ADR blijft zich inspannen dat ook in Watinoma meer vrouwen tijdens het droge seizoen gewassen kunnen telen en een goede oogst kunnen behalen.

Business case uienteelt- en opslag	Exploitatierkening		Geschat 2023	Werkelijk 2023	Verschil
	Eenheid	Aantal			
Inkomsten					
Aantal hectare			2	2	0
Conserverings periode	Maand	5-6	5-6	5-6	0
Aankoop prijs per kg	€	0,46	0,46	0,30	-0,16
Verkoop prijs per kg	€	0,92	0,92	0,76	-0,16
Oogst per ha	Ton (1000 kg)	16,5	22	13,4	-8,6
Bederf / onverkoopbaar	%		10%	**21%	
Netto oogst	Ton		19,8	10,5	-9,3
Jaaromzet	€	0,76 per kg	18.216	7.980	-10.236
Inkoopkosten / opbrengst voor vrouwen	€	0,30 per kg	10.120	4.020	-6.100
Uitvoeringskosten (transport, inhuur arbeid, verpakking)	€	4% van de jaaromzet	728,64	319,20	-409,44
Netto opbrengst ADR	€		7.367	3.640,80	-3726,20 ***

*dit jaar was de marktprijs per kilo uien tijdens de oogstperiode 0,30 cent, 16 cent minder dan gebruikelijk. ADR heeft daarom de kleine uitjes die zij eerder hadden opgekocht aan de vrouwen teruggegeven voor eigen consumptie en heeft dit jaar ook geen bijdrage voor de zaden gevraagd zodat de oogst voor de vrouwen toch rendabel was.

**Dit betreft een deel bederf en ook kleine onverkoopbare uitjes die weer teruggegeven zijn voor eigen consumptie aan de vrouwen.

***Het verschil is met name te verklaren uit de relatief lage opbrengst op de hectare van Watinoma omdat de vrouwen hier door tekort aan water de uienteelt maar heel gedeeltelijk hebben kunnen voltooien.

Lessons learned

Dit eerste jaar kende hele mooie successen maar ook teleurstellende resultaten. Bij Nanbegna was er een hoge waterdruk (10 m3) aangeboord waardoor het water in overvloed kan worden opgepompt. De oogst was dan ook boven verwachting goed geslaagd, ondanks dat er pas half december werd gezaaid. Komend seizoen wil men al in oktober gaan zaaien waardoor er vaker geoogst kan worden. Bij Watinoma is de waterdruk een stuk lager, namelijk 2,5 m3 maar het grote probleem was vooral dat de vrouwen het water meenamen als drinkwater omdat er een schrijnend tekort aan drinkwater is in het dorp, waardoor er te weinig overbleef voor de tuinbouw. Er

waren ook dagen in februari/ maart dat er geen water omhoogkwam. ADR heeft af en toe water gebracht in een polytank met een tractor maar dit werd op den duur te kostbaar. Er wordt nog steeds gezocht naar een oplossing om de waterhoeveelheid bij Watinoma te vergroten. Helaas heeft dit ook al enkele negatieve boringen opgeleverd. Het watertekort in deze droge regio is een bekend gegeven op het Plateau Central. Gelukkig blijven de vrouwen hoopvol en werken zij graag samen met ADR. Door vroeg in het seizoen te starten verwachten we dat er bij Watinoma meer water beschikbaar zal zijn omdat het kort na het regenseizoen is en de watervoorraad hopelijk nog beter op peil is.

De les die werd geleerd is dat ADR in het vervolg hectares wil aankopen in de buurt van water, bijvoorbeeld bij een stuwmeer waardoor er zo goed als zeker voldoende water in de grond zit en er ook een hogere waterdruk kan worden gevonden. Een andere les is dat de vrouwen meerdere gewassen tegelijk zullen telen zodat zij minder afhankelijk zijn van de opbrengst van de uien. Dan hebben zij op meerdere momenten in het jaar gewassen om te verkopen en om hun gezin mee te voeden. De vrouwen willen dit komende seizoen zo vroeg mogelijk beginnen met zaaien. Direct nadat de bonen zijn geoogst in oktober.

Door compost te gebruiken zal de bodem weer vruchtbaar zijn met hopelijk weer een mooie oogst in het vooruitzicht.

Blik op het nieuwe seizoen

ADR is al druk bezig om andere locaties te identificeren en heeft al een heel mooi terrein van 2 hectare op het oog bij een stuwmeer. De vrouwengroepen daar willen graag met ADR samenwerken. Ook is er onlangs met een groep ontheemde mensen gesproken die willen integreren in de komende periode. Deze mensen zijn vanuit de noordelijke regio gevlucht voor geweld en zoeken nieuwe bestaansmiddelen. Het afgelopen jaar is ook heel succesvol geweest in de zin dat er heel veel belangstelling is getoond door vertegenwoordigers van diverse ontwikkelingsorganisaties. De lokale autoriteiten tonen zich betrokken bij het project en helpen mee. ADR heeft zich dankzij de Contribute Foundation in korte tijd kunnen vestigen in de regio als een succesvolle organisatie op het gebied van duurzame landbouw. Het geeft veel mensen hoop en een betere bestaanszekerheid.

overleg met ontheemde families

Utrecht, 28 september 2023

Dianne Nicolai